

ФАКТОРИ НА РИСКА ЗА ЗАБОЛЯВАНЕ И СМЪРТ ОТ ГЛАВНИТЕ ПРИЧИНИ НА УМИРАНИЯТА

Причини	Фактори на риска
Злокачествени новообразувания	Пушене, неправилно хранене, алкохол, професионални вредности, влошаване на жизнената среда
Остър инфаркт на миокарда	Пушене, неправилно хранене, бездвижване, високо артериално налягане
Хронични болести на белите дробове	Пушене, професионални вредности, влошаване на жизнената среда
Злополуки	Алкохол, неразумно шофиране, неизползване на коланите, наркотици, пушене, стрес, опасни пътни условия, лекарства

Очевидно е, че спрямо човека обективно действащи са само малка част от факторите на риска да заболее и да умре от хронична болест или от травма. Това са преди всичко факторите на жизнената среда (замърсяване на въздуха, водата и почвата и неговите последици, професионални вредности от химическо и физическо естество, психоемоционален дистрес и др.). Всички останали - неправилно хранене, пушене, бездвижване, злоупотреба с алкохол, употреба на наркотици, злоупотреба с лекарства, неразумно шофиране и пр. - са част от поведението на човека и той е в състояние да се избави от тях чрез разумни и целенасочени усилия да направи живота си здравословен.

Казаното се отнася и за мъжете, и за жените. А смъртността на мъжете е по-висока, защото те поемат повече рискове и в бита, и в професията си (Hunt, 1984). На практика тези рискове се свеждат преди всичко до пушенето, злоупотребата с алкохол и вредния труд (Wingard, 1982). В подкрепа на това твърдение може да се приложи изследването на Silman (1987): след стандартизация по основните фактори на риска той е получил сравними групи от мъже и жени с еднакво разпределение на пушачите, хората с наднормено тегло, бездвижените, злоупотребяващите с алкохол и неразумно шофиращите. В тези групи коефициентите за смъртност на мъжете се отнасят към съответните коефициенти на жените, както следва:

- за исхемичната болест на сърцето и инфаркта на миокарда - 2:1;
- за умиранията, свързани с наркотици - 2,5:1;
- за СПИН - 15:1;